

The Kiss of Death: Modern Israeli Women's Midrash

Rabbi Avi Killip - killip@hadar.org

Shir HaShirim Rabbah 1:5	שיר השירים רבה א:ה
<p>Oh, let him kiss me (<i>yishakeini</i>) with the kisses of your mouth” (Song of Songs 1:2). The Holy Blessed One said their desire (<i>meshukayut'hon</i>) is for me; and the Rabbis say: These ones' souls will be taken with a kiss. Rabbi Azariah said: We found that Aaron's soul was taken by none other than a kiss, as is written, “And Aaron the Priest went up on Hill's Hill, at God's word (lit. by God's mouth), and died there” (Numbers 33:38). And from where do we know as regards Moses' soul? As is said, “And there died Moshe, the servant of God, at God's word” (Deuteronomy 34:5). And from where do we know as regards Miriam? Since it is written, “And Miriam died there” (Numbers 20:1). Just as the there later on [with Aaron and Moses] is by God's mouth, so too here; but it is indecent to spell it out.</p>	<p>יִשְׁקֵנִי מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי־טוֹבִים דְּדִיךָ מִיָּי: (שיר השירים א:ב). אמר הקב"ה משוקיותהון עלי, ורבנין אמרין עתידין נפשיהון של אלו לינטל בנשיקה. אמר רבי עזריה: מצאנו שנפשו של אהרן לא נטלה אלא בנשיק' הדא הוא דכתיב 'ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ה' וימת שם' (במדבר לג:לח). ונפשו של משה מנין? שנא' 'וימת שם משה עבד ה' על פי ה' (דברים לד:ה). מרים מנין? דכתיב (במדבר כ:א) 'ותמת שם מרים! מה 'שם' שנא' להלן 'על פי ה', אף כאן כן, אלא שגנאי לפרשו.</p>

1. According to this midrash, how do Moses and Aaron die? What does this language imply about their deaths? What does the image evoke?
2. Why does the midrash claim it would be “indecent” to say the same about Miriam?
3. Take a moment to discuss what you imagine Miriam's death was like for her and the community.

מדרש פטירת מרים – Miriam's Passing

תמר ביאלה – Tamar Biala

(בתוך: דרשוני – מדרשי נשים, ידיעות אחרונות והסוכנות היהודית, 2009)

From the day that Miriam returned to the encampment God's statement about her “would she not be disgraced?” (Numbers 12:14) was fulfilled, and she hid in the tent and no longer revealed herself to the Children of Israel. Like the moon, which, too, sought to reign as an equal, and was told “Go and diminish yourself;” she would emerge only at the time when darkness would descend, and hurry to that well which the Holy Blessed One had left them, which tumbled along with them on their journeys.

Miriam sat alone, as the people were scared of her leprosy, lest it return, and she herself waited for that leprosy to come and destroy her face and take her soul.

And what would she do every night at the time that she would come to the well? She would lean down to those very same waters, to see if the delicate splendor of her face had dimmed. She wanted to know if the skin on it had been devoured, and her eyes sunk again in their graves. When at that time she would see that the light still flowed from her countenance, that she had asked for forgiveness and been forgiven—she wept for her face, which nobody any longer ever saw or kissed, not her beloved, not her brothers, not her friends.

One night, at the time she usually went to the well to check her speculum, the moon that hung above her appeared to her in the water. Her tears dripped into the well, and the reflections of her face and of the moon mixed one with the other.

As she cried, the waters began to recede. She wanted to know what they were up to and she doubled over

מאותו היום ששבה מרים למחנה, התקיים בה מה שאמר הקב"ה 'הלא תקלם' (במדבר יב:יד) והייתה נחבאת בתוך האוהל ולא מתגלית עוד לבני ישראל. כאותה הלבנה, שביקשה אף היא למלוך בשווה, ונאמר לה 'לכי ומעטי את עצמך', היתה יוצאת רק בשעה שיורדת החשיכה, וממהרת אל אותה הבאר שהניח להם הקב"ה, שהיתה מתגלגלת עמם במסעותיהם.

ישבה מרים בדד, שפחד העם מצרעת נְשָׁה, שמא תשוב, ואף היא ממתנת היתה לאותה הצרעת שתבוא ותשחית פניה, ותיטול נשמתה.

ומה היתה עושה בכל לילה בשעה שהיתה באה לאותה באר? היתה גוחנת על אותם מים, לראות בהם אם הועם זיו פניה. ביקשה לידע שמא עור שתלוי בהן נאכל, ועיניה, שבות ושוקעות להן בקבריהן. באותה שעה שהיתה רואה שפניה, זיו נהרה נסוך עליהן, שביקשה מחילה ומחול לה - היתה בוכה עליהן, שלא רואין אותן בני אדם ולא נושקין להן עוד, לא אהובה, לא אחיה ולא חברותיה.

לילה אחד, בשעה שהלכה כדרכה לבאר, וביקשה לבדוק אספקלריה שלה, נתגלו לה באותם המים מעל פניה פני לבנה במילואה. היו דמעותיה נושרות לתוך הבאר, ובבואות של פניה ופני הלבנה מתערבבות זו בזו.

עוד היא בוכה, החלו המים שוקעים. ביקשה מרים לראות מה היה להן, כפפה עצמה על פי

the mouth of the well and her heart sank, as her image was no longer visible in the water. She strained her eyes into the waters and the moon rose in them again in all her fullness. The moon trembled in the waters, and her visage hid and revealed itself and seemed like that of her mother, Yocheved.

Miriam's heart rose up, as the longings imprisoned in her from the day that her mother had died broke the lock of her heart and flooded her. She wanted to look at her more, sank her head into the well until she felt a mouth kissing her on her lips.

Her empty pitcher slipped to the ground and shattered.

At first light, the one called the morning star, the daughters of Israel came to fill their pitchers at that same well and found it dry. They said, let's call our sister Miriam to raise the waters, since this well has been given to us in our wanderings only because of her.

They said, "Who will go into that tent?" since they were scared to.

Zipporah said: "I will, since after all this disease infected her because she tried to bring my husband back to me."

She found her lying in her bed, draped in a gentle light, her eyes closed and her lips pursed like a baby's.

She said, "We will return to you, my sister."

She exited, and told them.

Some say, that as they were preparing her body for burial they wailed over her, "Who is she that shines through like the dawn, beautiful as the moon?" (Song of Songs 6:10). And some say they wailed "Oh, let him kiss me (*yishaqeni*) with the kisses of your mouth" (Song of Songs 1:2).

הבאר ונפל לבה בקרבה, שלא נראו במים איקונין שלה. אימצה עיניה לתוך המים ומתוך כך עלתה בהם שוב לבנה במילואה. היתה הלבנה מרצדת במים, והיו פניה מסתתרים ומתגלים ונדמים כפני יוכבד אמה.

גאה לבה של מרים, שגעגועים שהיו כלואים בה מיום שמתה אמה שברו מפתח של לב והציפוהו. ביקשה להביט בה עוד, השקיעה ראשה בבאר עד שהרגישה פה נושק לה על פיה.

נשמט כדה הריק לאדמה ונשבר.

עם אור ראשון, אותו שקראוהו איילת השחר, באו בנות ישראל למלא כדיהן מאותה הבאר ומצאוה שהיא יבשה. אמרו, נקרא למרים אחותנו שתעלה את המים, שלא ניתנה לנו באר בנדודינו אלא בעבורה.

אמרו: מי תיכנס לאותו האוהל, שיראות היו מלבוא בו.

אמרה ציפורה: אני אכנס, שמחמת שביקשה להשיב את אישי אלי, נזרקה בה אותה המחלה.

מצאתה שהיא שכובה במיטתה, מעוטפת באור רך, עיניה עצומות ופיה שמוט כתינוקת.

אמרה, הדרן עלך אחותי.

יצאה ואמרה להן.

יש אומרים, בשעה שהיו מכינות גופתה לקבורה היו סופדות לה 'מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה' (שיר השירים ו:י). ויש אומרים שהיו סופדות: 'ישקני מנשיקות פיהו' (שיר השירים א:ב).

Go and diminish yourself* (Talmud Bavli, Hullin 60b)
That well... on their journeys (BeMidbar Rabbah 1:2)
The one called the morning star (Talmud Yerushalmi,
Yoma 3:2) Since this well has been given to us in our
wanderings only because of her (BeMidbar Rabbah 1:2)
This disease infected her because she tried to bring my
husband back to me – (Sifrei BeMidbar 99) We will
return to you – the traditional recitation on completing
the study of a Tractate of Talmud.

לכי ומעטי את עצמך - בבלי חולין ס: לאותה
הבאר ... שהיתה מתגלגלת עמם
במסעותיהם – במדבר רבה פרשה א. אותו
שקראו לו איילת השחר – ירושלמי יומא פרק ג:ב.
שלא ניתנה לנו באר בנדודינו אלא בעבורה -
במדבר רבה פרשה א. שביקשה להשיב את
אישי אלי- ספרי במדבר צט.

1. *How long has leprosy affected Miriam's life? Her self-perception? Her community standing?*
2. *What does she long for?*
3. *Do you think her death has honor?*
4. *Does this midrash resonate with modern experience of disease and social stigma?*

*Talmud Bavli Hullin 60b	תלמוד בבלי חולין ס:
<p>Rabbi Shimon ben Pazi juxtaposes the verse “And God made the two great lights” (Genesis 1:16) and the verse “The large light ... and the little light” (ibid).</p> <p>The Moon said before the Holy Blessed One: ‘Master of the Universe! Is it possible for two sovereigns to use one crown?!’</p> <p>God said to her: ‘Go diminish yourself.’</p> <p>She said before God: ‘Master of the Universe! Because I said something reasonable before You, I should diminish myself?!’</p> <p>God said to her: ‘Go rule during the day as well as during the night.’</p> <p>She said to God: ‘What’s the big deal? What good is a lamp at noon?’</p> <p>God said to her: ‘Go, let the Jewish people mark the days and years by you.’</p> <p>She said to God: ‘The Sun does that too, it’s impossible that they won’t mark the seasons with him, as it is written (Genesis 1:14): “And let them be for signs, and for seasons, and for days and years”!’</p> <p>‘Go, let the righteous be named after you – (Amos 7:2) Little Yaakov, Little Samuel, (I Samuel 17:14) Little David.’</p> <p>God saw that this did not appease her.</p> <p>The Holy Blessed One said: ‘Atone for me that I diminished the Moon!’</p> <p>And that’s why R’ Shimon ben Lakish said: What is different about the goat offering of the New Month that it is said to be “for God” (BeMidbar 28:15)? The Holy Blessed One said: ‘This goat will atone for the fact that I diminished the Moon.’</p>	<p>רבי שמעון בן פזי רמי כתיב (בראשית א:טז) "ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים" וכתיב "את המאור הגדול ואת המאור הקטן".</p> <p>אמרה ירח לפני הקב"ה: 'רבש"ע! אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד?!'</p> <p>אמר לה: 'לכי ומעטי את עצמך.'</p> <p>אמרה לפניו: 'רבש"ע! הואיל ואמרתי לפניך דבר הגון, אמעט את עצמי?!'</p> <p>אמר לה: 'לכי ומשול ביום ובלילה.'</p> <p>אמרה ליה: 'מאי רבותיה? דשרגא בטיהרא מאי אהני?'</p> <p>אמר לה: 'זיל לימנו בך ישראל ימים ושנים.'</p> <p>אמרה ליה: 'יומא נמי אי אפשר דלא מנו ביה תקופותא, דכתיב (בראשית א:יד): "והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים!"'</p> <p>'זיל ליקרו צדיקי בשמיך – (עמוס ז:ב) יעקב הקטן, שמואל הקטן, (שמואל א יז:יד) דוד הקטן.'</p> <p>חזייה דלא קא מיתבא דעתה.</p> <p>אמר הקב"ה: 'הביאו כפרה עלי שמיעטתי את הירח!'</p> <p>והיינו דאמר ר"ש בן לקיש: מה נשתנה שעיר של ראש חדש שנאמר בו (במדבר כח:טו) "לה"?" אמר הקב"ה: 'שעיר זה יהא כפרה על שמיעטתי את הירח.'</p>

